

Reactie NVDE eindrapport Adviescollege Stikstofproblematiek

Het Adviescollege Stikstofproblematiek bracht op 8 juni haar eindrapport uit. Een deel van dit advies raakt ook aan de duurzame energiesector en het tempo van de energietransitie in Nederland. In dit stuk gaat de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) in op deze aspecten en geeft daarbij haar visie op hoe de adviezen van het college het beste in beleid kunnen worden verwerkt.

Op hoofdlijnen sluit de NVDE zich aan bij het pleidooi van het college voor een bestendig langetermijnbeleid om de stikstofproblematiek structureel op te lossen, waarbij ook aandacht is voor de raakvlakken met andere maatschappelijke thema's en daarmee een integrale aanpak.

Na de PAS-uitspraak zijn noodgedwongen allerhande projecten stilgelegd. Dit had ook een nadelig effect op het tempo van de energietransitie, aangezien ook duurzame energieprojecten hierdoor geraakt werden. Nieuw in te richten stikstofbeleid zou robuust genoeg moeten zijn om te voorkomen dat een dergelijke situatie in de toekomst weer optreedt.

Voor de NVDE zijn in het bijzonder de besproken sectoren 'energiebedrijven', 'mobiliteit' en 'industrie' uit het advies relevant. Daarbij ziet de NVDE zowel positieve aspecten als zorgpunten, met name op het vlak van bio-energie, die tot problemen in de energietransitie kunnen leiden indien deze worden opgevolgd. Samenvattend constateert de NVDE het volgende:

1. Energiesector

De NVDE onderschrijft het positieve effect van de energietransitie op het verlagen van de stikstofuitstoot en is verheugd dat het college dit ook erkent. Dit effect is, naast het verlagen van de CO₂-uitstoot, een belangrijke aanvullende reden om deze transitie te versnellen.

Echter, de uitgebreide en vergaand beperkende adviezen voor specifiek bio-energie verbazen ons zeer. Bio-energie speelt een belangrijke rol in de energie- en warmtetransitie en kent slechts een marginale bijdrage aan de stikstofuitstoot. De roep om een striktere emissie-eisen voor installaties onder de 50 MW begrijpt de NVDE, de sector is ook bereid daarover in gesprek te gaan. Maar de NVDE raadt het kabinet ten sterkste af om het advies over te nemen waarin wordt gepleit voor de stopzetting van stimulerende instrumenten, zoals de SDE+. Dit zal de energietransitie vertragen en geen significante bijdrage leveren aan het oplossen van de stikstofproblematiek.

2. Mobiliteit

De NVDE herkent de potentie voor emissiereductie bij mobiliteit die het college ook beschrijft. Echter adviseert het college niet tot nauwelijks aanvullende maatregelen. De NVDE ziet hiervoor wel kansen, met name bij wegvervoer, binnenvaart en mobiele werktuigen. Aanvullende maatregelen hierbij dragen betalen zich niet alleen terug in stikstofreductie, maar ook in CO₂-reductie.

3. Industrie

De NVDE sluit zich van harte aan bij het advies om in de industrie in te zetten op verregaande elektrificatie en (groene) waterstof. Dit vanuit het perspectief van de energietransitie en de noodzaak van het versneld omlaag brengen van de CO₂-uitstoot van de industrie.

In de volgende drie pagina's wordt uitgebreider ingegaan op bovenstaande drie onderdelen.

1. Energiebedrijven:

Voor de onderdelen windenergie, zonne-energie en energie-infrastructuur binnen de duurzame energiesector pakken de adviezen van het college grotendeels positief uit. Echter voor het onderdeel bio-energie zou het opvolgen van de adviezen ronduit negatief uitpakken, waarmee de energietransitie in zijn geheel zou vertragen. In de omslag naar duurzame energie en met name in de warmtetransitie speelt bio-energie een belangrijke rol, zoals recent ook onderschreven door [PBL](#). In de stikstofproblematiek speelt bio-energie echter nauwelijks een rol van belang, zoals ook blijkt uit de emissie-cijfers die het college zelf noemt. De NVDE plaatst dan ook kritische kanttekeningen bij zowel de adviezen over de sector als bij de redeneringen over biomassa in het advies.

Met betrekking tot het advies om strengere emissie-eisen te stellen aan installaties kleiner dan 50 MW (p80): De sector is bereid om mee te denken over strengere emissie-eisen voor deze installaties en ziet daar ook mogelijkheden voor. Een generieke gelijkschakeling van de normen voor grote installaties met die van kleinere installaties, zoals het college voorstelt, is echter niet zomaar mogelijk, aangezien binnen de groep installaties kleiner dan 50 MW verschillende subcategorieën zijn met verschillende mogelijkheden voor normaanscherping. De NVDE pleit er dan ook voor om het stellen van eisen aan kleine installaties zo vorm te geven dat deze relevant en proportioneel zijn. De sector denkt hier graag over mee.

Met betrekking tot het advies om over te gaan tot “stopzetting van de stimulerende instrumenten (zoals de SDE+ subsidie) voor deze biomassa-installaties” (p80): de NVDE adviseert met klem om dit advies niet over te nemen, omdat dit de energie- en warmtetransitie danig zou vertragen. Zeker als beide adviezen zouden worden opgevolgd (zowel – kostenverhogende - strengere emissie-eisen alsook het stopzetten van stimulerende instrumenten). Dit zou een dubbele klap toebrengen aan de businesscase van bio-energieprojecten, waarmee hiervan veel minder van de grond zouden komen. Met alle gevolgen voor de energietransitie van dien.

Overigens erkent het college zelf ook dat dit advies een probleem kan veroorzaken voor de warmtetransitie en kan leiden tot verhoging en verlenging van het gasgebruik in Nederland, zonder dat ze een oplossing bieden hiervoor. Dit is op zijn minst opmerkelijk te noemen, gezien het belang dat het college zegt te hechten aan een integrale aanpak van de stikstofproblematiek met andere maatschappelijke opgaven.

In algemene zin heeft de NVDE zich verbaasd over de manier waarop biomassa een plek heeft gekregen in het advies. Op diverse punten klinkt in de toon van de rapportage een negatieve houding door ten opzichte van biomassa. Zo wordt de CO₂-neutraliteit van gecertificeerde biomassa in twijfel getrokken, wat in strijd is met de internationale consensus (o.a. IPCC) en wordt geïmpliceerd dat sommige biomassa-installaties niet legaal zijn, zonder verdere onderbouwing. Deze punten zijn niet relevant voor het centrale thema van het advies, te weten stikstof. Het advies had aan helderheid gewonnen wanneer het college zich ook op dit onderwerp bij zijn opdracht had gehouden.

Tot slot nog vanuit de brede duurzame energiesector bezien nog een beschouwing op het effect van een aantal meer algemene adviezen van het college:

- Met betrekking tot ruimte voor tijdelijke emissies (p85) en een reductiepad van 10 jaar voor emissies bij bouwprojecten (p86): Deze twee adviezen geven bij uitvoering ruimte voor wind-, zonne- en energie-infrastructuurprojecten. Dit betekent voor toekomstige projecten in deze categorieën dat het aspect stikstof minder groot wordt. Als dit advies wordt overgenomen door het kabinet, zal dit betekenen dat met de herinvoering van een goed onderbouwde

drempelwaarde de meeste projecten hoogstwaarschijnlijk weer zonder (ingewikkelde/langdurige) vergunningprocedure voor stikstofemissies gebouwd kunnen worden.

- Met betrekking tot het advies om drempelwaarden te koppelen aan emissies en niet aan deposities: dit punt brengt onzekerheid met zich mee. Afhankelijk van de hoogte van de drempelwaarde zullen sommige projecten (bv grote windparken) hier alsnog niet mee zijn geholpen en toch een langdurige en ingewikkelde procedure in moeten gaan, terwijl evident is dat een groter project ook een grotere bijdrage levert aan de uiteindelijke verlaging van emissies.

2. Mobiliteit

Het college adviseert vrijwel geen aanvullende maatregelen in de mobiliteitssector. De NVDE ziet echter meerdere kansen om met aanvullend beleid zowel de stikstofuitstoot te verlagen, alsook die van fijnstof en CO₂. Dit geeft ons inziens beter invulling aan het bredere pleidooi van de commissie om de stikstofaanpak in samenhang met andere maatschappelijke opgaven te bezien:

- *Wegvervoer*: het college adviseert geen generieke aanvullende maatregelen te nemen voor wegvervoer en baseert zich daarbij op de KEV 2019 van het PBL. Juist in de KEV zien wij echter kansen om meer winst te behalen:
 - Bij de doorrekening van de vrachtwagenheffing is nog geen rekening gehouden met mogelijke effecten van tariefdifferentiatie en de terugsluis ten behoeve van verduurzaming (pag 173). De NVDE pleit voor een afzonderlijk tarief voor nul-emissie trucks en voor het volledig inzetten op nul-emissie via de terugsluis. Daarnaast stellen wij voor om de aanschafsubsidie voor e-trucks (zoals aangekondigd in het Klimaatakkoord) zo snel mogelijk van start te laten gaan.
 - Na 2020 neemt de elektrificatie van het wagenpark verder toe, maar het tempo is sterk afhankelijk van de vormgeving van het beleid (pag 174). De NVDE staat achter de kabinetsambitie van 100% emissieloze nieuwverkoop in 2030. Hiervoor is een stevig stimuleringspakket noodzakelijk, onder meer via de bijtelling, het verhogen van de aanschafbelasting voor fossiele auto's, de al aangekondigde aanschafsubsidie voor particulieren en een effectieve vormgeving van Anders Betalen voor Mobiliteit.
- *Binnenvaart*: voor de binnenvaart adviseert het college wel aanvullende maatregelen. Daarbij wordt gekozen voor de inzet op retrofit. Echter, dit brengt de uitstoot van stikstof, fijnstof en CO₂ niet tot nul, terwijl dat wel mogelijk is. De NVDE pleit daarom voor emissieloze binnenvaartschepen en vindt dat de subsidie zich ook op deze transitie moet richten. Er zijn ook andere financieringsmogelijkheden voor nul-emissie nodig, onder meer vanuit het vergroeningsfonds van de Green Deal Zeevaart, Binnenvaart en Havens. In het bijzonder zouden start-ups adequaat toegang tot deze financieringsbronnen moeten hebben.
- *Bouwmaterieel*: De NVDE onderschrijft de kansen die het college ziet voor 'laag-emissiematerieel' en de adviezen om dit snel op te schalen, waaronder aangepaste aanbestedingsregels en een stimuleringsregeling (p86). Ook voor projectontwikkelaars van duurzame energieprojecten zijn deze maatregelen zeer welkom. De sector denkt dan ook graag verder mee over hoe dit zo snel en effectief mogelijk vorm te geven.

4. Industrie

Het college geeft aan dat voor industrie nog extra maatregelen voor stikstofreductie nodig zijn en adviseert dat investeringen hiervoor ook een bijdrage moeten leveren aan klimaatdoelstellingen.

Onderdeel daarvan zijn verregaande elektrificatie en een transitie naar (groene) waterstof. Om dit goed op elkaar aan te sluiten, adviseert het college de resultaten uit de KEV hierin mee te nemen.

De NVDE kan zich goed vinden in bovenstaande redentatie en adviezen en hoopt van harte dat dit wordt verankerd in beleid. Met name een versnelde en verregaande elektrificatie heeft ook belangrijke voordelen voor de energietransitie. De snelheid en voorspelbaarheid waarmee de industrie elektrificeert is van belang voor het tempo waarmee onder andere wind op zee gerealiseerd kan worden. Dit omdat de industrie afnemer is van grote hoeveelheden energie. Hoe sneller deze sector elektrificeert, hoe sneller en voordeliger windparken op zee de industrie van de benodigde hoeveelheid hernieuwbare energie kunnen voorzien.